

Kemi og Fødevarekvalitet
J.nr. 2023-29-31-00563
Ref. MAMMA
Dato: 23-05-2024

Høringsnotat om udkast til bekendtgørelse om tilsætning af vitaminer og mineraler til fødevarer

Problemstilling

Bekendtgørelse om tilsætning af vitaminer og mineraler til fødevarer blev som udkast sendt i høring den 12. april 2024 med en høringsfrist til den 10. maj 2024.

Fødevarestyrelsen har modtaget tre høringssvar med bemærkninger til nærværende bekendtgørelsesudkast fra henholdsvis Dansk Erhverv, Bager- og Konditormestre i Danmark (BKD) og Plantebranchen. Høringssvarene berører følgende punkter:

1. Bekendtgørelsens nye § 4, stk. 7, som er en undtagelse til notifikationskravet i § 4.
2. Muligheden for at tilsætte jod til kategorien "Vegetabiliske alternativer til mælk".

I det følgende gennemgås høringssvarene. Fødevarestyrelsens kommentarer er angivet i kursiv. Høringssvarene er kun gengivet i hovedtræk. For detaljerede oplysninger om svarenes indhold henvises til de fremsendte høringssvar, som kan ses på Høringsportalen.

Bemærkninger til bekendtgørelsesudkastet:

AD 1)

Dansk Erhverv og BKD anfører, at de er meget tilfredse med forslaget om at tilføje en undtagelse til notifikationskravet i § 4, således at salt tilsat 20 mg jod pr. kg. anvendt i produktionen af andet bagværk end brød og almindeligt bagværk (sødt bagværk) ikke længere skal notificeres, hvis saltet samtidig også anvendes af virksomheden til produktion af brød og almindeligt bagværk i henhold til kravet i jodbekendtgørelsen. Dansk Erhverv fremhæver, at dette især vil være en stor lettelse for håndværksbagere, der både producerer brød og kager, at de fremover kan nøjes med at håndtere en slags salt.

Fødevarestyrelsen noterer sig denne tilfredshed.

AD 2)

Plantebranchen ønsker mulighed for at tilsætte 16 µg jod pr. 100 ml til kategorien “Vegetabiliske alternativer til mælk”. Plantebranchen anfører, at det udgør, en risiko for den gruppe af forbrugere, der af forskellige årsager, f.eks. medicinske, etiske, sundhedsmæssige, miljømæssige, religiøse eller andre grunde, vælger ikke at indtage komælk og mejeriprodukter, når jod ikke tillades tilsat til fødevarer kategoriseret som vegetabiliske alternativer til mælk. ,.

Plantebranchen henviser desuden til, at Norge i marts 2024 har forhøjet tilladelsen til tilsætning af jod til vegetabiliske alternativer til mælk fra 16 ug jod pr. 100 ml til 22,5 ug jod pr. 100 ml., og at Danmark dermed er det eneste nordiske land, der ikke tillader jodberigelse til vegetabiliske alternativer til mælk. Dette til trods for, at EU-forordning (EF) 1925/2006 om tilføjelse af vitaminer og mineraler og af visse andre stoffer til fødevarer sigter mod en harmonisering af de nationale bestemmelser vedrørende tilsætning af vitaminer og mineraler samt visse andre stoffer til fødevarer.

Plantebranchen anfører desuden, at opsætning af barrierer for jodberigelse af vegetabiliske alternativer til mælk, skaber negative markedsforhold for vegetabiliske alternativer, hvilket ikke er i overensstemmelse med regeringens handlingsplan for plantebaserede fødevarer fra oktober 2023.

Der er ikke fastsat fælles maksimumsgrænser for tilsætning af vitaminer og mineraler i EU, og derfor har Danmark nationale regler for at beskytte forbrugerne, indtil sådanne fastsættes. Når Fødevarestyrelsen vurderer om der kan gives tilladelse til tilsætning af et vitamin eller mineral til en konkret fødevarekategori, er der to hensyn, som skal vægtes ifølge EU-reglerne:

1) Alle produkter, der tilsættes vitaminer og mineraler, skal indeholde en betydelig mængde (et minimumsindhold) af det tilsatte næringsstof for at undgå vildledning af forbrugerne.

2) Tilsætningen må ikke resultere i et indhold, der udgør en sundhedsmæssig risiko for de relevante forbrugermålgrupper.

Fødevarestyrelsen vurderer således, om en given tilsætning kan tillades med baggrund i, at begge hensyn er overholdt. Under sagsbehandlingen er det muligt at indgå i dialog om en eventuel ændring af det anmeldte niveau, hvis det f.eks. viser sig, at en lavere tilsætning kan godkendes i overensstemmelse med de to hensyn.

Fødevarestyrelsen giver kun forbud mod berigelse af fødevarer i tilfælde, hvor tilsætningen betragtes som sundhedsskadelig. Dette følger af artikel 14 i fødevarerforordningen, som siger, at fødevarer ikke må markedsføres, hvis de er farlige.

I forhold til den konkrete anmeldelse, som Plantebranchen også tidligere har henvist til og som var indgivet fra et af Plantebranchens medlemmer, om tilladelse til tilsætning af jod til et konkret produkt indenfor kategorien ”Vegetabiliske alternativer til mælk”, har det desværre ikke været muligt for Fødevarestyrelsen at give tilladelse til denne tilsætning. Fødevarestyrelsen har, på baggrund af data i en risikovurdering foretaget af DTU Fødevareinstituttet, vurderet, at en tilsætning af jod til det pågæl-

dende vegetabiliske alternativ til mælk vil være sundhedsskadelig. Dataene i risikovurderingen viser, at en forbruger, ved indtag af et vegetabilisk alternativ til mælk tilsat 16 µg jod, som en del af en almindelig kost, inklusive kosttilskud, risikerer at overskride de øvre tolerable grænser, EFSA har fastsat for jod. Risikovurderingen viser, at de 1-2 årige, 4-6 årige samt 7-10 årige børn risikerer at overskride de respektive grænser for jod med henholdsvis 13, 19 og 13 pct-. Da en længerevarende overskridelse af de øvre tolerable grænser anses for at udgøre en sundhedsmæssig risiko i form af en øget risiko for at udvikle klinisk lavt stofskifte via øgede koncentrationer af serum thyreoidea stimulerende hormon (TSH) i blodet, har Fødevarestyrelsen vurderet, at tilsætning af jod i den anmeldte mængde (16 µg jod) er sundhedsskadelig.

Alle tilladelser, som Fødevarestyrelsen udsteder efter reglerne i bekendtgørelse om tilsætning af vitaminer og mineraler til fødevarer, er baseret på specifikke anmeldelser fra virksomheder, som efterfølgende gøres til generelle tilladelser, der kan benyttes af alle virksomheder, hvis den anmeldte tilsætning kan godkendes af Fødevarestyrelsen. Derfor afspejler den opdaterede bekendtgørelse om tilsætning af vitaminer og mineraler til fødevarer også, at Fødevarestyrelsen ikke har kunnet give en tilladelse til tilsætning af jod (16 µg) indenfor kategorien "vegetabiliske alternativer til mælk".

Det bemærkes, at Fødevarestyrelsens afgørelser såvel som DTU Fødevareinstituttets risikovurderinger foretages ud fra de senest tilgængelige data om danskernes kostvaner. Fødevarestyrelsen afventer, at en ny kostundersøgelse fra DTU Fødevareinstituttet vil kaste mere lys over indtagelsesmønstret for visse vegetabiliske alternativer. En sådan ny kostundersøgelse vil derfor eventuelt kunne lede til et andet resultat.

Fødevarestyrelsen bemærker, at der kan være andre indtagelsesmønstre i andre lande, hvorfor det ikke er muligt at sammenligne håndteringen af berigede fødevarer i f.eks. Norge, der bl.a. ikke har obligatorisk jodberigelse af salt.